

Posudek vedoucího práce na bakalářskou práci Kláry Laudátové „Role Helmuta Kohla v procesu sjednocení Německa“

Zpracování jinak atraktivního tématu narazilo na zásadní překážku, totiž absenci kompletního souboru archivních materiálů, který by umožnil jasněji vymezit osobní příspěvek Helmuta Kohla k procesu sjednocení Německa. Jen spíše zlomkovitě publikované dokumenty a paměti samotného Kohla, k nimž autorka předložené práce oprávněně přistupuje s opatrnou distancí, nemohou tuto mezeru zaplnit. Nemožnost vést alespoň přibližnou hranici se projevuje i v práci, jejíž vlastně klíčovou kapitolu rozpačitá autorka pojmenovává „role Helmuta Kohla/spolkové vlády v době sjednocovacího procesu“. Přínos Kohla se v její perspektivě (viz kap. 5.3.) nakonec redukuje na tzv. desetibodový plán z listopadu 1989, případně na projekt hospodářské, měnové a sociální unie. Chybí zde zcela oblast zahraniční politiky i zohlednění Kohlovy politické osobnosti a jeho lidských vlastností. Vždyť v tomto klíčovém okamžiku německých dějin jistě nebylo bez významu, že v čele stál starý politický harcovník, dlouholetý kancléř, který se osobně znal s vedoucími světovými státníky včetně sovětského vůdce Gorbačova, politik, který dokázal „vysedět problémy“, ale současně obratný vyjednaváč, který do politiky dokázal vnést mile lidský, pro někoho až plebejský rozměr apod.

Ze svých cílů autorka poměrně úspěšně analyzuje Kohlovu politiku v německé otázce v 80. letech, naproti tomu otázky, nakolik se kancléř zasloužil o sjednocení Německa a jak se zachoval v rozhodujících okamžicích roku 1989 (to je pro výzkumnou otázku vůbec poněkud nešťatná formulace), zůstávají prakticky bez odpovědi.

Pro představení tématu autorka volí ne zcela optimální strukturu práce Logicky zčíná historickým vývojem německé otázky do cca. počátku 80. let (3.1.), poté přechází ke sjednocení (3.2. a 3.3.), aby se vrátila k německé politice SRN v 80. letech (4.2. a 4.3.) a opět ke sjednocení, které prakticky paralelně pojednává ve dvou podkapitolách (5.1. a 5.3.). Tento přístup není pro čtenáře příliš přehledný, vede mj. k opakování některých pasáží či argumentů (např. s. 16 a 36), včetně některých chyb (např. k otevření maďarských hranic došlo na konci června 1989).

Závažnou závadou práce je poměrně nedbalé zpracování, projevující se v neutříděnosti výkladu (např. chronologická posloupnost pasáže na s. 18 je vysloveně zmatečná: začíná otevřením hranice východoněmeckým režimem 9.11.1989, pokračuje přes masové demonstrace, které ovšem konaly již od počátku října, a oslavy 40. výročí NDR a návštěvu Gorbačova, které připadly na 7.10.1949) a řadě věcných chyb i sporných formulací. Tak např. lze sotva považovat navázání diplomatických styků mezi SRN a SSSR v roce 1955 za počátek „východní politiky“ (s. 13). Věcně se to jeví na první pohled správně (je to politika vůči Východu), jenže „východní politika“ je terminus technicus, který se jednoznačně užívá pro zahraničně politickou koncepci SRN vůči NDR a dalším státům komunistického bloku, která byla vypracována a rozvinuta v 60. letech, a pro proces její realizace na počátku 70. let. Nárok na výlučné zastupování jako zahraničně politická doktrína byl formulován již při vzniku SRN na podzim 1949, tzv. Hallsteinova doktrína byla pouze politicko-diplomatickým nástrojem prosazování tohoto zásadního stanoviska (s. 13). Úplně zmatečné je odvolávání se na tzv. bonnskou smlouvu (která ostatně byla podepsána v roce 1952 a nikoliv 1950 a kromě toho nebyla nikdy ratifikována), charakteristiky, které autorka jmenuje (s. 19), odpovídají pařížským dohodám z října 1954. Oba německé státy byly přijaty do OSN v roce 1973 a nikoliv 1974 (s. 15). Nad smyslem některých argumentů musí čtenář doslova hloubat a někdy marně (viz např. citát z Kohla na s. 22 o sounáležitosti všech Němců jako důsledek zkušeností z minulosti), někde autorka zřejmě přebírá obraty, které by si zasloužily bližšího vysvětlení, mj. i proto, aby dokázala, že jim sama rozumí (co, probůh, znamená, že mladá generace se

„místo uvažování v historických dimenzích ... se spokojila s aktualizovaným politicko-sociologickým pohledem na svět“? -s. 23)

Pokud se týče jazykové stránky zpracování, autorka by měla pečlivě prověřovat překlady termínů, případně názvů. Tak např. „Alleinvertretungsanspruch“ se do češtiny překládá jako „výlučné zastupování“ (nikoliv „výhradní“, např. s. 13), obvyklejší je „Náměstí nebeského klidu“ (nikoliv „míru“ - s. 17); z gramatických chyb vytknul především nesprávné užívání velkých písmen (kubánská krize, velká koalice).

I když práce K. Laudátové vyklazuje řadu problematických bodů, přece jen splňuje nároky kladené na IMS na bakalářské práce. Doporučuji proto její práci k obhajobě a navrhuji ji klasifikovat stupněm „dobře“.

13.6.2006

